Ч. 73. Львів, четвер, дня 23. вересня 1915. Рік I.

Українське слово

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих територіях 4 коп.

Умови передплати у Львові:

На рік . . . . 18·— К.
„ півроку . . 9·— „
„ чвертьроку . 5·— „
„ місяць . . . 1·80 „

В краю і державі:

На рік . . . . 24·— К.
„ півроку . . 12·— „
„ чвертьроку . 6·— „
„ місяць . . . 2·40 „

За границею:

В Німеччині . . 28 мар.
В Америці . . . 8 дол.
В инших держав. 40 фр.

Реклямації вільні від почтової оплати. Рукописї приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнїщі і застережені.

„Українське Слово“ продають всї бюра по цїлім краю.

Адреса: Редакції й адміністрації: Львів, Руська 3. Експедиції: Бляхарська 11.

Цїна оголошень:

За оголошення числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, в оповістках 40 с., в редакційній части 60 с. Повідомлення про вінчання, заручини і т. и. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошення за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.
Виходить що-дня рано.

ЗАГАЛЬНА МОБІЛЇЗАЦІЯ В БОЛГАРІЇ.

Росія готова признати права українській мові.

Приказ Полкової Команди У. С. С.

Місце постою, дня 10. IX. 1915.

Стрільці! Дня 3. вересня с. р. минув рік від часу, як 10 сотень українських січових стрільців зложило в Стрию присягу на вірність Габсбурської Династії і державі, на котрих краї напав споконвічний ворог України. Нині дня 10. вересня минає рік від часу, як сотня Дїдушка з куріня Волошина вийшла з Горонди в поле, щоби ділом засвідчити слова присяги. Дня 15. с. м. припадає річниця, коли вийшла в поле сотня Семенюка з куріня Коссака, а дня 28. с. м. мине рік, як під моїм провсдом вийшло в поле шість сотень, щоби змірити ся з наступаючим уже в Карпати ворогом.

Перед роком наша суспільність може і не сподївала ся, що наше стрілецтво стане на висоті покликання вояка, що воно буде так високо цінене за знамените сповнювання своєї служби. Наші стрільці, хоч морально були приготовані до війни, то як жовнїрі дійсно потребували немало підготованя в мілітарному напрямі. Одначе свої недостачі в тому напрямі виповнили вони дуже скоро. І коли наше Стрілецтво виступило в боях під Дрогобичем, Старим Самбором, на горі Ключ, під Тухолькою коло Везер Салаш, під Лятуркою коло Зуго і т. д., а потому під Татарівкою, на горі Кливі і Маківцї, під Лисовичами і Викторовом і т. д., стають Українські Січові Стрільці найкращими жовнїрами та здобувають собі щораз більшу повагу і пошану у верхових військових кругів, дістаючи щирі признання за свою відвагу і хоробрість. Ні безнастанна боротьба, ні надмірні труди не зломили насталеного духа, бо глубока віра була в наших серцях, що наша слушна справа побідить, бо ми свідомі того, що коли проженемо ворога з Карпат аж на Поділле, то проженемо його із дальших частин землї, котра була, є і буде українська.

З тою вірою і пересвідченнєм, що йдемо визволяти братів — до краю пригноблених століттями московської неволї та що несемо свободу і кращу долю закордонній Україні, — ступаймо вперід з відвагою і одушевленнєм, яке все звязане з великим ділом. Минув рік великих трудів і жертв, праці і досьвіду, рік найблагороднїйших змагань, увінчаних славою визвольної боротьби проти наїздника і ворога України. І стелить ся перед нами дальша дорога трудів і жертв, дорога, на яку спрямовані очі цїлого українського народа, всеї Европи і культурного світа. Витреваймож в раз вибраному поході до своєї ясної мети, де жде нас і наш нарід свобода і краща будучність!

Г. Коссак в. р.

Урядові воєнні звідомлення.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ
з дня 21. вересня 1915.

На російськім фронтї.

Російські атаки звернені на наші становиска в области на схід від Луцька відкинено. Над Іквою хрестовий огонь наших батерій прогнав кілька неприятельських віддїлів, котрі старались укріпити ся на західному березї ріки.

Впрочім вчерашнїй день на північнім сході проминув супокійно.

Положенє цїлковито незмінене.

На італїйськім фронтї.

В південному Тиролї наша тяжка артілерія підняла огонь на місця заняті неприятелем, та на його становиска в околиці Sera vallo (на північ від Алї). Ми відкинули Італїйців як звичайно від наших пограничних становиск над Coston па височині Vielgereuth. Неприятельський літак кинув на Тридент в найвищому степені наївні летючі заклики, редакції поручника Д'Анунція.

На каринтійському фронтї не зайшло нічо замітнїщого. В околиці Flitsch-у під теперішню пору після цїлковито безуспішних неприятельських атак настав знов супокій. Тільки неприятельська артілерія піддержує дальше свій огонь. На інших відтинках прибережного фронту боєва діяльність неприятеля ограничилась вчера тільки на артілерійський огонь та дрібні сутички позиційної борби.

На півд.-східнім фронтї.

Наша артілерія ударемнила фортифікаційні роботи Сербів над долїшньою Дріною. — Впрочім нїчо нового.

Заступник шефа Ґенерального Штабу
пільний маршалок-поручник **Г. ГЕФЕР.**

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.
з дня 21. вересня 1915.

На західнім фронтї.

У відтинку Souchez-Arras французька артілерія майже безупину піддержувала сильний огонь. В околиці Neuville прийшло до борби ручними ґранатами. Яз в Sapiqueul (над каналом Aisne Marne на північний захід від Раймс) перемінений в купу румовища, покинули ми післяплану, без контакту з неприятелем. На захід від Perthes в Шампанї та в Арґонах успішно висаджено в воздух міни в неприятельських окопах. Біля Hart-

mannsweiterkopf відкинули ми кілька атаків ручними гранатами.

На західнім фронті.

Група військ пільного маршалка генерала Гінденбурга:

Війська генерала Айхорна є в безустанних атаках на північний захід та південний захід від Ошміян. Праве крило групи військ дійшло серед сутичок з задніми неприятельськими сторожами в околиці на схід від Ліди і аж на захід від Новгородка.

Група військ пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Ми здобули перехід через Молчадз біля двірця та на південь від нього. Дальше на південь наші війська серед боротьб дійшли в погоні аж до лінії на південний схід від Молчадз-Нова-Миш, на захід від Острова.

Група військ пільного маршалка генерала Макензена:

Положенє незмінене.

На південно—східнім фронті:

Серед німецьких військ не зайшло нічо нового.

НАЧАЛЬНА УПРАВА АРМІЇ.

ЕВРОПЕЙСЬКА ВІЙНА.

Загальна мобілїзація в Болгарії.

Софія, (Ткб.). На зібраню послів собранія, що належать до правительственної партії, президент мінїстрів Радославов заявив, що супроти скорого бігу подій, Болгарія не може зістати в безчинности. Конечна є оружна невтральність.

Віденъ, (Ткб.). Від тутешнього болгарського посольства довідуємось, що в Болгарії зарядженo загальну мобілїзацію почавши від 21. с. м. Болгарські резервісти, які є за границею, мають зголоситись у своїх відділах.

* * *

»Süd-slavische — korrespondenz« доносить з Софії. Правительственний орган »Народні права« пише з нагоди зарядженої мобілїзації між иншими отсе: »Болгарія, яка доси понесла так тяжкі втрати, щоб осягнути свої ідеали, може дуже скоро знов опинити ся в положеню, яке звелить її виступити з оружем в руці проти своїх неприятелїв. Коли нам ся нова війна буде накинена, то ми її тим певнійше одолїємо, чим сильнійша та більше приготована буде наша армія.

Тому всї Болгари з радістю витають зарядженє мінїстерства війни про мобілїзацію«.

Народне сьвято в Болгарії.

Софія, (Ткб.) Болгарська аґенція доносить: Болгарський народ святкував нинї в цїлій державі торжественно 30. річницю зєдинення давньої східної Румелії з північною Болгарією. В Софії розпочалось свято релїгійними обрядами на площі перед палатою в присутности королївської родини, мінїстрів, державних достойників та безпроглядньої товпи народа. Після богослуження відбув ся похід радісно витаний населенєм. Вечером урядило місто бенкет, на котрім були присутні мінїстри, міська рада, ветерани з болгарсько-сербської війни та много політичних личностей.

Подібні сьвяточні обходи відбулись в цїлій державі.

Дальша мобілїзація в Росії.

Лион. (ТКБ.) »Progress« доносить з Петербурга, що вчера змобілїзовано річники 1916—1912 другої резерви і 1916 до 1898 першої резерви з виїмком губерній Польського Королївства, холмської губернії (бо вони вже для Росії пропали! — Прим. Ред.), Кавказу та амурської области.

Наслїдки упадку Вильна.

Амстердам. »Nieuve von den Dag« доносить: Упадок Вильна є вислїдом дуже поважних неповоджень Москалїв; в наслїдок сього російські армії біля Двинська та Вильна зістали розділені. — Та остання група є загрожена окруженнєм. Дневник приписує причину сих неповоджень усуненю великого князя, котрий був мистцем у відвороті.

Амстердам. Всї дневники обговорюють занятє Вильна, та наслїдки, які воно буде мати для російської армії. Дневники підчеркують, що занятє Вильна послїдувало пізнїще чим сподївано ся, — однак значінє сього упадку є дуже важне. — Дневники пишуть про можливість окруження більших груп російського війська та що великий князь Микола Миколаєвич бувби скорше опорожнив Вильно; через припізнене виселенє сповнено тактичний промах. В наслїдок сього, що Нїмцї дійшли до двох желїзничих лїній на задах російської армії, положеннє Москалїв сталось поважне та повне небезпек.

Над Серетом.

Після дощів, які тревали кілька тижнїв, — дороги розмокли, — а військові самоходи мусять послугуватись кіньми, щоб видістатись з грязи та болота. Всюди цїлі табори трену, котрі пристанули ізза болота. Расові конї гинуть серед таких обставин, хлопські натомість конї сповняють свою службу витревало, часто невипрягані цїлими тижнями. Тим коням скорше можна довіряти, чим самоходам.

Команди етапів доказують чудес, хотячи поконати трудности терену та забезпечити довіз амунїції та провіянту.

Всї мости, хотьби найменші знищили Москалї. Австрійські піонїри будують з неймовірною скоростю нові. Зелїзничий

1)

З днїв московського наїзду.

(Записки з вересня 1914 р.)

Дня 3 вересня о 11 годині перед полуднем віхала до міста російська стежа, щоби переконати ся, чи нема якої засїдки зі сторони австрійського війська. Місто представляло вид неначе судного дня, бож і християнські склепи були замкнені.

Заступники президента Наймана (який

польських стрільців, втік)

чаківську рогачку, щоби зложити капітуляцію Львова в руки російських комендантів, а на ратуші і театрі вивісили білі хоругви. Головний комендант зараз зажадав 16 закладників. а се: 4 польських, 4 українських. 4 москвофільських і 4 жидівських. До нас до Юра приїхав заступник президента др. Рутовський і представив справу, почім Ексцеленція перші зголосили ся на закладника, а опісля стали ще шукати трьох. Коли закладники були вже готові, вернув ся др. Рутовський до коменданта і там представив спис закладників. Полковник гр. Шереметїєв, який був вже назначеним губернатором міста Львова, не приняв вже Митрополита на закладника і Українцї мусїли се місце заступити иншим. О 8 годині рано мали усї закладники явити ся в ратуші, щоби представити ся губернаторови і розпочати заклад. Там вони вже остали через день, а на ніч відводили їх під ескортою до готелю Жоржа на нічліг. Рано під ескортою спроваджували їх знову до ратуша, де вони в однїй салї чекали до вечера. З вересня в полуднє увійшла російська армія до Львова двома шляхами. Личаківською і Зеленою. Армія тут не задержувала ся, а переходила через Львів в напрямі Городка, слїдами свого неприятеля. Через 3 днї і ночи бекнастанно майже, головна армія перейшла. а опісля з перервами переходили вже менші віддїли. Тогож самого дня 3 вересня коло 11 години в ночи, приїхав автомобілем до Ексц. з візитою гр. Шереметїєв. Він видав ся надзвичайно чемним, перепросив, що в такій пізній порі приходить і сказав: »Тепер военний стан, не знати, де будемо завтра".

В сїм часї, коли губернатор був у Ексцеленції надїхали знову два автомобілї з офіцирами. Офіцири висїли і увійшли до палати, та на сходах стрінули ся з губернатором. Він довідав ся від них в якій цїли прибули, та стало йому якось ніяково; він взяв їх з собою, та усї три автомобілї вернули до міста. (На однім сидїв вже арештований п. Лїсковацький). По пів годині вернув автомобіль з офіцирами, вони пішли до Митрополита та предложили йому письмо в якім було написано, що комендант головного штаба в Бібрцї, хоче з Митрополитом бачити ся. Ексц. зібрали ся і за кілька хвиль були вже готові до відїзду. Йдучи до автомобіля сказали до мене: »Здавть ся, що я вже не верну«. На другий день у Львові був не малий страх ізза нашого архиєрея; ніхто не знав де вони і що з ними дїє ся. Нараз коло 11 години перед полуднем, 4 вересня надїхав автомобіль а в нім сидїли Ексцеленція, російський піп, генерал Берґер і полковник Плонський. Се стало ся так. Завезли Ексцеленцію до Бібрки, а що пора була вже пізна (по півночи) дали Ексцеленції тапчан (між офіцирами) і там вони переночували до рана. Коли генерал Брюсїлов встав зі сну, представили Ексцеленцію перед нього. Він був трохи невдоволений, мабуть тому що в головнім штабі найшов ся униятський Митрополит. Ексцеленція заявили йому, що на його розказ ставлять ся перед нього. Він відповів: »Я вас не взивав«. Тодї Ексцеленція подали йому письмо, яке вручили їм офіцири, а яке було вівванєм від нього. Він прочитав і сказав: »То стала ся помилка, Я хотїв з вами бачити ся, щоб заявити вам, що роблю вас відвічальним за порядок цїлого міста, але я мав гадку що йно тодї, як прибуду до Львова. Вони мене не зрозуміли і взяли се за приказ«. Ексцеленція відповіли: »Яж сам зголосив ся на закладника, та мене не приняли, але за порядок цїлого міста я не можу брати відвічальности«. На се сказав генерал: »Я на ваше житє не важу як і на нічиє, та наколи би були якісь надужитя на моє військо, то наложу таку контрибуцію, що знищу цїле місто«.

(Далї буде).

міст біля Камінки Струмілової довгий на 130 метрів, а 19 метрів високий, відбудовано за 10 днів. Москалі привчились знаменито все нищити. На одній зелізничій лінії на просторі 80 кільометрів — не було ані одної шини.

В етапній области ґенерала Бем-Ермольного цілі жнива переведено 17 тисячами російських бранців. З Будапешту спровадили військові власти 17 моторових плугів та 18 парових молотілень. Мешканці, котрих доми є знищені, одержують безплатний будівляний матеріял. Цілі села повстають на ново, як приміром Куровичі та німецька оселя Унтервальден. Російські полонені працюють пильно над відбудовою домів, та часто припроваджують до ладу доми, які самі може ще недавно підпалювали та рабували.

В. Кучабський.

Сим, що полягли.

Іван Балюк.

Висока, кремезна постать, що робила враження несмілости і неповоротности. Жилаві міцні руки — сила сього люду, що пробоєм, важкою, неустанною працею іде вперед, кровавим трудом проломлює собі дорогу до кращої будучности. Спокійне лице без одного рису сього зденервовання і незрівноваження, що ціхує сучасних людей. Сиві, глубокі очі, — задивлені з даль, з виразом спокійної розваги. Високе, розумне чоло з поперечними рисами, чоло розумного чоловіка.

Се Іван Балюк, четар У. С. С. X. куріня.

Як прикро, як дивно писати про того, що вся його постава ціхувала силу життя, життєвий розгін, писати про сього, що був, та... проминув безповоротно.

Памятаю його добре з часів, коли ми сиділи бездільно над Золотою Липою і ждали хвилі, коли на нас прийде черга вдарити на ворога.

Скільки переговорили ми за сей час, кілько плянів ми ставили спільно з Покійним.

Тоді отвирались перед нами широкі шляхи і виднокруги неустанної праці — праці, у якій не булоб місця на зневіру, праці для народу, що сама очищує себе з усіх елементів-чираків, що здержували його розвій, та зриває ся до могучого лету, кількі елементарної сили пробивалось з кождого слова, що його сказав тоді Іван Балюк. В розумінню сього чоловіка не було трудности, що її не можнаб поконати, не було тами, що загородилаб розвій народу.

Тодї й на думку не могло прийти, що ось за пару днів може його не стати. Його — молодої, невизисканої, незломаної ще сили.

Ми стояли тоді у ворії Поділля, Його рідного Поділля. З якою нетерпеливістю ждав Він часу, коли прийдесь освободити Його надабручанські околиці.

Аж прийшла ся хвиля — прийшов 27. серпня. Заграли гармати, засипуючи повіню сталї міцні ворожі укріплення. Рушили перші ряди нашої піхоти. — »Вперід!«

Тоді стояв Він і приглядав ся з горбка початкови бою. Ми ждали, коли на нас прийде черга. А Він стояв, поданий трошки вперід, як орел, що зриваєть ся до лету, якби хотів одним розмахом знищити ворога, що стояв йому на дорозі до його рідного Збруча.

Вкінці прийшов приказ. — Рушила перша сотня Вітовського, до якої і Він належав.

»Вперід!«

Тоді не було стриму. І Стрільці пішли. В мить переправились через ріку. Ударили в перші укріплення. Здобули. Як вихор пішли дальше. Упала друга ворожа оборонна лінія.

Сотня Вітовського йшла на правому крилї нашої піхоти. Ударила зі здобутої части ворожого рова в право і зганяла ворога, що ще відстрілював ся з решти своєї позиції. В безладній утечі опускав ворог свої становиска перед напором дрібнього відділу Стрільців, що як гураган гнав нестримно вперід. В погоні за ворогом відбилась сотня за далеко від решти війська. Курінь не міг в час дігнати і згустити її рядів. Хто знає, може на сей розгін Стрільців багато впливав розгін Покійника?

Тимчасом надійшли сильніщі ворожі резерви, що сейчас розвинулись до протиудару на сотню Вітовського.

З трьох сторін сунула тоді ворожа сила на малий стрілецький відділ.

Іван Балюк не хотів ні кроку відступити в зад. Вивязалась страшна рукопашна борба. Борба, де на одного припадало 20 ворогів.

Балюк не хотів уступати. Стояв і відстрілював ся.

Упав.

Здаєсь, що були пірвані сьою погордою смерти, що її оказав Балюк і сї Стрільці, що боронились біля Нього. Трупи і кров значили се місце.

Удар ворога спинив ся щойно о решту куріня, що йшла за сотнею Вітовського.

Другого дня ми найшли тіло Балюка.

Мені дуже, дуже рідко лучилось стрічати спокійні обличча у сих, що полягли в бою.

А Його лице було спокійне. Навіть дрібку рожеве, як у чоловіка, що спить.

Спокійні сиві очі дивлять ся в гору — в темну синяву подільського неба. Зовсім, як у того, що сповнив свою роботу, змучив ся, лежить на мягкій траві — заслуханий в зумчання бджіл, задивлений в глибини синього неба. Якби успокоєний гармонією природи, та усіми лагідними тонами всесвітньої краси.

Із жертв, положених при вході на Поділлє, найцінніщою жертвою був Покійний. Здаєть ся, що кождий згодить ся зі мною, хто знав Покійного, що се була мертва частинка будуччини народа. Хто знав Його, сей знає, що не сповнив Він ще послїдного твору Свойого життя — тим, що як герой поляг, що там в будуччині Народа було ще місце для Нього, для Його творчости, місце, що остане не заповнене.

А тимчасом хай спочиває на заставчанському кладовищі, заслуханий в далекий грохіт гармат, що несуть освободження на схід, заслуханий в римотворчий шум природи, що її так пристрасно любив. Спокійний, якби хотів сказати: Добре мені! Спокійний, якби із певністю побіди дивив ся на сучасну бурю, якби з вірою глядів в будуччину Свойого народу.

(Писано в полі).

Українські школи в Росії.

З Петербурга доносять через Штокгольм: »Бирж. Вѣдом.« домагають ся заведення української мови як викладної в народніх школах на Україні, а також науки історії та ґеоґрафії України. По думці »Б. Вѣд.« треба завести сю науку також в учительських і педагогічних заведеннях на Україні, а у вищих наукових заведеннях Росії позинні бути засновані катедри українознавства, щоб приготовити учительські сили. Власти повинні давати дозвіл на основування приватних українських шкіл, застерігаючи відповідне місце для російської мови. У східній Галичині та Буковині треба привернути всі українські школи (в саму пору нагадали собі). а місто польської зглядно німецької вчити у них російської мови. „Просвіті" та всім иншим інституціям, що мають на меті культурні цїли, треба дати спромогу свобідного розвою.

З ґеоґрафії визволеної України.

ПИНСЬК був городом у передісторичних часах, потім став столицею турівсько-пинського князівства, що звичайно було звязане з Київом. Першим князем з Києва, що тут згадує ся, був Святополк, син Володимира. В пізнійших часах Пинськ уступив першого місця Турову, але не стратив значіння, як важне місто на півночи київської держави. Часто переживали тут Пинські князі молодших династій. В Пинську був також монастир і при нім школа; як представник пинських письменників виступає Митрофан літописець. Турівські епископи від XVI. в. носили також титул пинських.

Нове значіннє дістав Пинськ з початком XVII. в., коли тут завязало ся церковне братство, яке звернуло специяльну увагу на просвітні справи. В Пинську була школа вже передтим під патронатом міщан, що наймали учителів. Брацтво розширяло програму науки й увело до школи також науку латинської мови. Учеників в 1630 р. було кількадесять, а учителем був Атаназій. Стрілецький. В 1633 р. школа переорганізувала ся на ново і дістала дозвіл на науку грецької, латинської, тодішньої руської і польської мови. Але 1640 р. через інтриги Єзуїтів сю школу замкнено. Потім отворила ся тут уніятська школа.

В 1655—7 р. для Пинська прийшли нові часи, — Пинщину опанували козацькі війська. Українська державність знайшла тут симпатії і прихильність незвичайну. Шляхотські посли пинського повіта маршалок Лукаш Єльський і стольник Адам Спитко-Бжеский в Чигирині 20. червня 1657 р. зложили присягу Богданови Хмельницькому на вірність Україні і Запорозькому війську. Гетьман затвердив се і дав Пинщині урядове »Убезпеченє«.

НОВИНКИ.

— **Міжнародня поміч Берна швайц.** У гуманітарній діяльности, яку виказує під сю пору Швайцарія, припадає почетне місце її головному місту — Бернови. Там розвиває широку діяльність головна почта, що безкорисно посередничить в обміні переписки і грошей між полоненими або інтернованими, а їх знакомими. Ся праця займає сотки людей, а доверше її відділ швайцарського Черв. Хреста, яким управляє швайцарський військовий лікар др. Bohny. Для несеня помочи воякам, що є в німецкім або французькім полоні, завязав ся у Берні комітет, що має в ріжних сторонах міста свої уряди. Жертволюбива суспільність радо і безкорисно дає таки бюрам приміщеннє. Долею Бельгійців, що втікли до Швайцарії, займаєть ся в Берні осібний комітет

Там має свій осідок також товариство для несеня помочи тим німецьким родинам, що їх живителів покликала вітчина під оруже.

— **Російський письменник Горкий за миром.** Горкий, перебуваючи послідними часами в Москві, виголосив в однім з студентських товариств бесіду за окремішнім миром Росії з Німеччиною. Мусимо здобутись на відвагу — говорив він — щоб поглянути в очі страшній небезпеці, в якій тепер опинила ся наша вітчина. Не можна заперечити, що російські війська вже цілком побиті. Втікають вони, бо про зорганізований відворот нема вже бесіди. — Перевага німецьких військ очевидна. Наші війська ніколи не повадержать походу німецьких військ. Смішним є потішати населеннє новими побідами на весну 1916 р. Се виглядає на іронію. Маємо в протягу 8 місяців зробити се, над чим Німці працювали десятки літ.

Ще є час, щоб Росія заключила слушний та справедливий мир, — може ще Німеччині залежить на заключенню скорого мира з Росією. Але єсли німецько-австрійські війська станути в Петербурзі та Київі, а може також і в Москві, — тоді Німцям не буде спішитись з миром. Тоді будуть вони мати отворену дорогу на захід, бо російський життєвий нерв буде перетятий. Коли наші міністри горорять, що війна потреває ще 5 літ, а наші війська подадуть ся аж за Урал, — то подібні бесіди є нісенітницями, — про що знають самі міністри. Коли неприятель найдесь в Петербурзі та Київі, — свята Росія перестане істнувати.

— **Богацтво російських монастирів.** Хоть царське правительство, притиснене потребою, оголосило в послідних часах, що всї монастирі підпадають податкам, то все таки є надія, що вони вспіють затаїти своє дійсне майно, а воєнну оплату зложать лише в мінімальній части. — При величезних богацтвах російських монастирів ніякий податок не бувби надто великий.

В самих лиш 50 европейських ґуберніях з виключеннєм Азії, Кавказу і Польського Королївства, недвижиме майно православних монастирів є таке велике, що на кождого монаха і на кожду монахиню припадає пересїчно 43 гектари землї.

Деякі монастирі мають прямо незчислимі простори як н. пр. в Саратові 31.000 гектарів, а соловецький монастир має 71.000 гектарів; понадто мають вони богато домів у ріжних містах т. пр. в Москві 146, коли самі московські церкви мають загалом 908 домів.

Російські владики мають неймовірно великі приходи пр. московський митрополит має 81.000 рублів, київський 84.000. петербурський 259.000, а новгородський 307.500 рублів річного приходу.

— **Відкрите памятника добровольцям — Гуцулам в Бергометї.** На памятку геройських українських добровольців — Гуцулів устроєно »живий памятник 1914—1915« в Бергометї над Серетом. Відкрив його сьвяточно 29 серпня с. р. староста Ліндес. В тій цїли тамошнїй парох Діоніз Уршуляк прибув на місце з процесією, а крім сього рабін з 10 заповідями. Явили ся також: Дерутація добровольців — Гуцулів, офіцери ц. і к. окружної етапної команди з Бергомету та Вижниці, др. Дрогомирецький, всї урядники з Бергомету, представники доколичних громад, велика скількість жандармів та жовнїрів, українська та німецька шкільна молодїж та непроглядна товпа народу.

Після промов, відспівання народного гимну, патріотичних українських пісень та декламацій, тричі внесено оклик в честь нашого Монарха та німецького Цїсаря, — почім слїдувало вбивання цьвяхів в живий памятник. Першого дня вбито понад 2000 цьвяхів та зібрано понад 2000 К, що мають послужити як закладовий капітал до утворення фонду для вдів і сиріт по поляглих українських добровольцях — Гуцулах.

— **Матура в учительських семінариях.** Іспит зрілости в учительських семінариях відбудеть ся: в Кросні 3 жовтня, у Львові в мужеськім 27 вересня, в Самборі 27 вересня, в Станиславові 27 вересня, в Нов'м Санчи 27 вересня, у Львові в жіночім 5 жовтня, в Перемишли в жіночім 30 вересня.

— **Комітет для вшановання Митр. Шептицького** відбув вчера засїданнє під проводом надінж. Корнеллї. По довшій дискусії рішено розвинути ширшу акцію за збираннєм складок.

Вже тепер виринули проєкти частинного вшанования Достойного Митрополита та комітет постановив відсунути їх порішеннє до найблищого засїдання, яке відбудеть ся з участию ширшого круга наших передових людий.

— **Відзначеннє ґенерала Гецендорфа.** Цїсар затвердив ухвалу професорської колеґії німецького університету в Празї, якою наділено шефа австрійського ґенерального штабу Конрада Гецендорфа титулом почесного доктора фільософії.

— **Що наші жовнїри найшли в російських монастирях, — або яка моральність у російських монахинь?** Участники в боях в околицях Краснїка оповідають неймовірні, а однак правдиві річи. В поодиноких домах, які остались пісьля втечі їх властителїв та мешканців пустою найдено цїлі гори зрабованого в Галичинї добра. Не менше цїкаві є спостереження наших жовнїрів по російських монастирах. Так примїром в церкві св. Антонія в Радечници недалеко Краснїка найдено старинну чашу дарованy одним добродїєм О. О. Василиянам в Жовкві. Москалї не мали часу зі собою упрятати також і тамошнього монастиря. Наша погоня була за ними так скора, що вони все покидали та спасались »бігством«.

В келїях сього монастира найдено в нічних шафках біля ліжок сестер ґумові артикули, пудер, шмінки до мальованя лиця, — а в однім куферку, здаєть ся настоятельки крім повисших річей, ще і дуже сильні отрої всїлякого рода... Настоятелькою сього монастира була одна з великих княгинь, а приймала вона часті відвідини російських офіцерів.

Під такий то дозір та виховане давали російські аристократи свої доньки. Не можна дальше і дивуватись, що російська суспільність така здеморалізована. Вона звертає головну увагу на зовнішні позори, — Москаль ввійшовши до хати мусить вперід тричі перехреститись, та внутрі його панує цїлковитий душевний розклад.

— **Безголовє в Петербурзї.** Послїдними днями прибули до Петербурга 4 зелїзничі вози з втікачами. Зелїзнична управа велїла вози усунути на бічні тори. Через цїлі три днї міські представники на дармо пошукували за тими возами та втікачами, — щойно четвертого дня віднайдено виселенців збіджених, примираючих з голоду та закостенїлих з зимна.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, дня 23. вересня 1915.

Нинї: 23. с. м. гр.-кат. Миндори, римо-кат. Теклї.

Завтра: пятниця, 24. с. м. гр.-кат. Теодори пр., римо-кат. † Руперта.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошення.

Видає і відвічає за ред.: *др. Сидір Голубович.* З »Друкарнї Львівської«, Львів, Коперника 11.

